

Tema 1.3 Mre`i, i skustvata vo Makedonija

NVO pogl edi kon vmre` uvaweto

Natprevarot na ekonomski i kul turen razvoen pl an se odvi va vo cel i ot svet. Sekoj narod se stremi da go napravi najdobroto za svojot op{ testven razvoj zatoa { to naci jata koja { to e podobro razvi ena i ma pove}e prednosti i i zbori vo svojata i dni na. Razvojot e proces povrzan so vl o` eni ot trud i sredstva vo odreden vremenski peri od, za koj stanuvame se posvesni pod vl i jani eto od mnogute i nf ormaci i koi pri sti gnuvaat do nas od si te strani . Seto toa gi zabrzuva na{ i te akti vnosti vo sekojdnevni ot ` i vot, so motiv da se dosti gne propu{ tenoto odnosno se bi de vo tek so drugi te. Toa zna~i deka ` i veeme vo vreme na burni promeni , promeni koi vl i jaat na na{ i ot na~i n na ` i veewe, vrednosti i vospostavuvawe na novi odnosi . Op{ testveno-pol i ti ~ki te promeni vo Makedonija vo po~etokot na 90-ti te bea generator za nemi novni te i zmeni vo na~i not na organi zi rawe na gra|ani te vo zemjata. Vo vremeto koga dvata stol bovi pol i ti kata i bi zni s sektorot, pre` i vuva cel osna preobrazba, NVO sektorot po~na pol eka da se najavuva kako ne{ to novo i predi zvi kuva~ko; dvi ` ewe koe pol eka i nal i k srame` l i vo zapo~na da si ja zavzema pozici jata na tret f aktor vo dr` avata. Vo 12-te godi ni na tranzicija sektorot i ma{ e dodatni i nekci i od kri zi te vo Bosna, Kosovo i Makedonija, koi go zabrzaa i zgol emi ja i nteresot za ovoj vi d na organi zi rawe kaj nas i go svrtea vni mani eto na mnogu me|unarodni i nstiuoci i i donatorski agenci i . Tie pak so svoeto doa|awe osven donaci i , donesoa iskustvo i povisoki standardi na organi zi rawe, kon koi moravme da se pri l agoduvame za rel ati vno kratko vreme.Me|u mnogute, eden od ni v e procesot na vmre` uvawe i l i kaj nas ka` ano koordi ni rawe na akti vnosti te me|u pove}e organi zaci i . Zapo~naa prvi te vmre` uvawa, i ni ci rani na razni na~i ni , za da se soznae deka nekoj NVOi se zrel i vo toa, a nekoj seu{ te se obi duvaat da go def i ni raat procesot. Posl e ~l enstvoto vo nekol ku mre` i i senti mentot kon izgubeni ot el an, vreme i trud, pred dve godi ni pobarav i nf ormaci i za vmre` uvaweto vo svetot, za da najdam odgovori dal i se razl i kuvame vo toj proces.

Koment ari t e odsvet ot vodoma{ nat aprakt i ka

NVO-i ni z svetot, i spra{ uvani za ni vnoto mi sl ewe zo{ to i maat potreba za me|usebno vmre` uvawe, gi dadasl edni ve odgovori :

1. "*Vmre` uvawet o e dobra pl at forma za i zrazuvawe na sol i darnost me|u NVOi t e Pomaga pri razmena na iskust va i ekspert izi , da se rabot i na zaedni ~ki akci oni programi za da se kreiraa vli ajni e vrz poli t i kat anavl adat a*"

Za vako vi d na vmre` uvawe treba da se stremat si te NVOi vo zemjata. I ako ni treba u{ te rabota i vreme za da i mame vakov kval i tet vo mre` i te, povrznani so zrel osta i oddr` l i vi ot razvoj na organi zaci i te, nekol ku postoe~ki mre` i vo Makedonija poka` aa odreden stepen na real i zi rawe na ni vni te akci oni programi . Najdobar i sve` pri mer se @enski te Organi zaci i i ni vni te mre` i vo Makedonskata @enska Lobi Grupa, koi ve}e ja real i zi raa ni vnata i dea za pogol emo u~estvo na ` eni te vo poli ti kata i procesot na donesuvawe na odl uki . I ako stanuva zbor za ti pi ~en pri mer za pol ova sol i darnost, se doa|a do soznani e deka bi lo koja forma na posvetenost i upornost vo vmre` uvaweto rezul ti ra so o~i gl edni poziti vni rezul tati . [to se odnesuva do razmenata na i skustvo i eksperti za, mre` i te uspe{ no i zgradi ja svoi bazi na podatoci , koi na slikovit na~i n poka` uvaat koi kapaci teti mre` ata gi raspol aga, za da ni vnata vnatre{ na i skori stenost ostane samo na hartija. Trendot na pokanuvawe nadvore{ ni eksperti i treneri f unkcioni ra i ponatamu, koj nel ogi ~ki gi pravi skapi doma{ ni te akti vnosti . ^ esto se sl u~uva razmenata na eksperti za da se pretvori od pri vremen vo traen karakter, { to zna~i tel no ja osl abuva pozici jata na organi zaci jata od koja zami nuva ekspertot.

Mre` ni pri ori teti i ...

2. "*...pomaga pri spodel uvawet o na razvojni t e probl emi i gi re{ ava. I st o t aka i m pomaga na grupi t e da bi dat podobro i nf ormi rani*"

Edna od mnogute pri ~i ni zo{ to organi zaci i te se vmre` uvaat. Sekoja organi zaci ja nai duvaa peri od koga se soo~uva so razvojni te probl emi . Vo peri odi te na otsustvo na pl ani rani akti vnosti za razvoj na doma{ ni te organi zaci i , t.n. jaknewe na kapaci teti te, rgani zaci i te se pri morani da se snao|aat sami . Organi zaci i te nemaat mo` nost da baraat adekvatni obuki za ni vnoto ~l enstvo od f ondaci i te, postoe~kata l i teratura e mnogu mal ku dostapna (vo gl avno na Angl i ski jazi k), a doma{ ni te i nternet strani skoro i da nemaat edukati vni materij ali za NVO menaxmentot. Mo` nosta preku ~l enuvawe vo mre` a ovozm o` uva { ansa za re{ avawe na del od razvojni te probl emi , koja vo na{ ata prakti ka e rel ati vno i skori stena, no gl edano od strate{ ki aspekti na sami te organi zaci i , mre` i te mnogu mal ku posvetuvaat vni mani e kon pravi l ni ot razvoj na doma{ ni te NVOi . Mre` i te vo gl avno si maat kratkotrajni mi si i , koi pak pod pri ti sok na vremeto mora da se real i zi raat, dodeka razvojot na ~l enki te ostanuva vo vtor pl an.

Napredok vo smi sol na jaknewe na kapaci teti te na organi zaci i i ma, no ti e se seu{ te vo kategori jata na "ti vki promeni", koi mnogu od doma{ ni te organi zaci i ne se vo mo` nost da gi izmerat i l i prepoznaat. I skustvata poka` aa deka mre` i te f ormal no i maat vakva cel , no praksata e ne{ to drugo, deka taa cel se vmetnuva samo kako motiv za pri vl ekuvawe na NVOi vo ~l enstvoto na odredena mre` a. Gorenavedeni te

situacii imaat svoe *pro et contra* to toa se slu-uva, no generalno toa se dol`i poradi nekolku pri~ini;

sevmre`uvaat organizacii so razli~iti misli i stepena razvoj, { to e nei zbe`en proces ~lenki te vo mre`i te imaat otpor kon odreduvawe striktni pravila i mehancmi za rabota, odnosno se stremat za imawe polna sloboda za izbor na prioritete me|u sopstvenata i mre`nata agenda si te mre`i imaat odredena misija, no skoro i da nemaat vizija { to } e se pravi po stvaruvawe na istata. Tuka elogi~no da se pra{a dali na mre`i te ime potrebna vizija, odnosno dali sami te mre`i treba odnapreda si go definiiraat vekot na `iveewe, mo`nata transformacija i tn. postignati ot razvoj na mre`ata i ~lenki te edine~no ne se iskori stuva, odnosno kanalizira za natamo{ no prenesuvawe i nadgraduvawe na kapacitetete. preovladuva mislewe deka razvojot mo`e da se ostvari samo preku implementacija na proekti, odnosno iskori stuvawe na sredstvata na mre`ata. Toa e pogre{en pristap za mre`no deluvawe zatoa { to ~lenki te gi doveduva do konflikt na interesi i natprevar za grantovi, koj si gurno predizvikuva vnatre{ni podelbi i frakcii. Vo vakvi situacii, dredeni ~lenki se mnogu aktivni vo mre`ni te aktivnosti, dodeka nezadovolnite se pretvoraat vo reaktivni del na mre`ata i se obiduvaa da gi "zavedat" pasivnite ~lenki za da im se pridru`at za novi promeni vo mre`ata.

Informiraweto preku mre`ite e eden od najkoriesnite procesi. Toa e normalen proces, znaej{i deka komuniciraat mnogu organizacii preku centarot na mre`ata. Ovoj na~in na komunicirawe ja zgol emuva transparentnosta na ~lenki te i mre`ata, gi podobruva komunikaciskite sposobnosti i doverba. Kolku ovaa razmena na informacii e iskori stena vo praksa e drugo pra{awe. Organizacii te ne retko imaat problemi so izobilieto na informacii koj go nadminuvavni ot kapacitet, taka da se nao|aat vo pozicija da sel ektiraat adekvatni ili "pova`ni" informacii vo svoja korist. Tuka ve}e se zapostavuva mre`ni ot interes, odnosno na{ata praksa poka`uva deka ne e mo`no vo isto vreme da se zastapuvaa dvata interesi so ednakovintenzitet.

...realni potrebi

3. "...va`no za kolektivna akcija kon socijalna pravda i zaedni~ki potrebi "

Mre`ite vo Makedonija zasegane poka`aa pogol emi reultati vo smisol na pogol emaglasnost i vl ijani e vrz javnosta, kako { to toa go napravija kolegitte vo Hrvatska i Srbija. Kampawata "Dosta e" koja na momentil i~e{e na mre`a, poka`asli ~ni rezultati no so dal eku pomal odziv i vl ijani e me|u gra|anite. [to se odnesuva do eventualnoto pridru`uvawe na mre`ite kon mitingite na odredena grupa na gra|ani, mo`e sl obodno da se ka`e deka toa e retka pojava. NVOite i ni vni te mre`i se preokupirani so svoite agendii i obvrski, taka da ne se vo mo`nost da gi sledat dnevno politiki zbidnuvawa, vo smisol na brza reakcija i podr{ka na odredena gra|anska struktura. Politikata i vr{eweto pri ti sokvrzpolititiri te e seu{te tabu tema, kade { to doma{ni te organizacii ne se osmel uvaat javno da nastapat, i ako ni vnata glasnost preku mre`ite ima pogol em kredibilitet i pomal rizik za "obel e`uvawe" na organizacijata kako ne~ija prodol`ena raka. Pri formiraweto na mre`ite se sveduva samo na zaedni~kite potrebi na ~lenki te na mre`ata i donatorskata agencija, koi ne sekoga{ se jasno defini rani, ni tu pak ti e mo`at da gi zadovol at site vo mre`ata. So takva startna pozicija, mre`ite ve}e na po~etokot na svoeto postoeewe najavuvaa povrnost i stihijnost vo raboteweto, od ~lenki te bara mnogu trpel ivost i spremnost za kompromis. Nedefiniranosta na zaedni~kite potrebi /interesi vodi kon eden vid na manipulativno liderstvo me|u organizacii te, kade { to poi skusnite baraat alibi i podr{ka od t.n. pomladi NVOi so cel da se forsirali i favorizira odredena grupa vo steknuvaweto korist od vmre`uvaweto. Ne se retki ni bitkite za prevlast, koi se samo pri vidi ne nosatni { to konkretno dokol ku se ima vo posed.

Na{ite dilemi i naviki

4. "...vmre`uvaweto e dobro i potrebno da se razmisluva na sl i ~ni na~ini. Toa ni dava podr{ka eden na drug"

Ne sekoga{ misleweto na sl i ~ni na~ini nosi dobro vo odnositte na mre`ite. Na{ite skustva vo mre`ni te aktivnosti poka`uvaaat pribli`uvawe na razli~iti stavovi i soznani e za potreba od zaedni~ki akcii. Vo nekoja mre`a patot za pribli`uvawe na razli~iti te mislewa e makotrpen, dodeka vo druga e mnogu efikasen. Toa se slu-uva vo slu~aia koga ~lenki te se poznavaaat podol go vreme i voglavno imaat odreden stepena doverba i ve}e izgradeni dobri odnosi. Vo toj kontekst ostanuva otvorena dilemata dali mre`ite treba da vmre`uvaat organizacii koi ve}e imaat izgradeno partnerski odnosi, ili pak treba da se vkl uvaat NVOi koi voop{to nemale prethodni kontakti. Vo sekoj slu~aj, podr{kata dobi ena preku mre`noto deluvawe e mnogu zna~ajna i nosi promeni kaj organizacii te vo ni vnata kul tura na odnesuvawe. Edna{dobi ena podr{ka vo mre`ata nosi obvraska za povni matel no odnesuvawe i obligacija da taa se vozvrati kon mre`ni te partneri. Nekoga{ vozvra}aweto na podr{ka se dava od objekti vni pri ~ini, no se slu-uva da taa se dade samo za da se vrati "dol got" kon partnerot. Vo slu~aevikoga o~ekuvana podr{ka ne se vozvra}a, doajado konfliktni situacii i previ rawa vo mre`ni te aktivnosti, duri vo situacii koga

realnosta ne dava mo`nost za vozvratna poddr{ka. Toa se slu-uva ~esto, vo situacii koga donatori te insistiraat na proekti implementirani od pove}e partnerski organizacii, kade {to sekog "partner" dobi vaalibi uloga i gradi tel na krediti bilit na proektot.

Zrel o organizirawe ili razvireno ~uvstvo za vmre`uvawe?

5. *"...t oae poziti vnastruktura koja promovira smirena t rkame/ u Organizacii te"*

Ovaa izjavami se dopajamno, zatoa {to vo nea ima mnoguvisti na za{ite mre`ni aktivnosti. Mora da priznaeme deka preku mre`ni te aktivnosti zapoznavme i se dru`evme so mnogu organizacii vo zemjata, nau~ivme novi ve{tini, no pred se najva`no e deka restanavme eden na drug da gl edame kako konkurenti. Soznava}igi me|usebni te kvaliteti i slabosti, mre`ni te partneri se ~uvstvuvaat porelaksi rano vo soznani eto deka ni koj ne e sovr{en, deka procesot na gradewe na organizacii oni te kapaciteti trae dolgo vreme. Dijal ogot preku mre`i te ni dade na znaewe deka si te morame da u~ime eden od drug, da stremime da odr`ime kontinuitet vo procesot na u~ewe i da bi deme sekoga{ spremni da davame poddr{ka vo procesot na u~ewe na drugi te. Vo zavistnost od periodot na "smirena na trkata", intenzitetot na vobudata za mre`no del uvawe raste ili se namal uva. Vo edna mre`a trkata se pretvora vo lov na grantovi, vo druga doajad stagnacija poradi premnogu ambicijozacrtni te celi, dodeka vo treta mre`a ~lenkite se trudat da izgradat rejting na kvalitetni igra-i. Toa e mnogu realna situacija i sekoga{e ima povtoruvawe na vakvi sostojbi. Ona {to denes va`i za kvalitetna organizacija, ve}e utre mo`e da ne bi de, poradi brzite promeni vo i nadvor od sredinata na organizacii te. Promenite, predizvikani od zami nuvaweto na ekspertite od organizacijata ili donatorite od regionot, te{ko se pre`i vuvaat i se mnogu opasni za opstanokot na dene{ni te organizacii. Vo toj pogled, doma{ni te organizacii se premnogu zavisti od rabotata na nekojku klu~ni lu|e (eden ili dvajca), a finansiski za glaven stol bimaat edna donatorska agencija. Od tuka proizleguvaat pri vremenite "prebegnuvawa" na organizacii te vo mre`i, za da vo relaksi rana atmosfera gi testiraat svoite i donatorskite interesi, preku odredeni vkrsteni struktuirawa na pove}estrani celi. Iskustvata poka`aa deka organizacii te brzo se vra}aat kon mati ~nite "donatori" i so nov elan ja prodol`uvaat ve}e doka`anata sorabotka i ostvaruvawe nazaedni ~kite interesi.

NVO vo trendna ~i NVO vo mre`al?

6. *"...daden vo kriti ~ki kontekst vo koja na{at a zemja se nao|a i na ~i not na koj vol ont erski ot sekt or se nurna sebesi vo bezvodni ot okean, i mapot rebaza i t no vmre`uvawe od i skrena pri roda"*

Vo poslednite 2 godini trendot na vmre`uvawe se zgolemi, kako rezultat na stepenot na zrelost na sektorot. Mre`i te po~naa da se gradat vni matelno, so specifi ~ni metodi i kriteriumi, respekt ... i so nedostatok na inicijativizaformirawena mre`i od dolu nagore. Mre`i te voglavno se inicijirani od strana na donator koj obezbeduvafinansiska podr{ka i odredena misija na mre`ata, dodeka na ~lenkite im preostanuva i zborot da nekako se vkl opat vo mre`nata agenda. Cel i ot proces i zgl eda nepri roden poradi faktot {to potrebata za mre`no del uvawene e inicijirana ili i identifikuvana od doma{ni te organizacii, a od druga strana sobi raweto okol u odreden fond za da se potro{ i vo odredeno vreme mnogu podsetuva na eden vid avtomati zam na mre`ata kako potro{ uva~. Formirawena mre`a, samo so `elba i bez nikakva finansiska osnova e isto takane{to nepri rodno, zatoa {to samo so sakave ne se postignuva konkretno ni {to. Edi nstveno {to preostanuva da se naprave da se najde balans pome|u ovi e ekstremni sostojbi za da se zadr`at onovni te elementi za funkcionalnost na mre`ata. Od godi na vo godi na mre`i te stanuvaat se pokvalitetni, struktuirani na specifi ~en na ~in, i dava nade` za skoro vmre`uvawe od i skrena pri roda. Vo vreme koga obvrskite na organizacii te brzo se zgolemuvaat, a organizacii ski ot razvoj ne e vo mo`nost toa da go sledi, mre`i te se lternativa za uspe{no re{avawe na takvite sostojbi. Svesnosta za vmre`uvawe od i skrena pri roda e se pogolema, poradi i maweto na minatoto iskustvo na kratkotrajni mre`i, potro{eno vreme i trud, koe ne pou~ilo da ne gi povtoruvame isti te gre{ki. Zaklu~uvame deka zaedno mo`eme i morame da postigneme pove}e, no realno zemeno, za se e potrebno vreme. Iskrenata priroda na mre`i te }e se postigne so maksimalna transparentnost, jasno def i ni rana cel, bezrezervna poddr{ka vo i nadvor od mre`ata i normalno so adekvatni ambicij i povrzani so kapaciteti te na mre`ata.

Determini zmotne vl i jae na mre`nata kompaktnost

7. *"...rabot ewe zaedno vrz zaedni ~ki pot rebi"*

Mre`i te vo Makedonija dosega voglavno ja i maa ova karakteristika, i naku sekoe ~l enuvawe vo mre`a bez spodel uvawe na potrebite bi bilo besmisleno. Vo daden moment organizacii te imaat potreba da se zdru`uvaat za ostvaruvawe na odredeni potrebi. Se dodeka se i maat pove}e zaedni ~ki potrebi vo edna mre`a, nejzini ot `i vot i uspehi maat pove}e {ansi za nagoren pat. Zatoa e mnogu zna~ajno da na sami ot po~etok se i znajdat zaedni ~ki te potrebi koi }e gi povrzuvaat organizacii te. Dal i toa }e bi de brojot na obuki, proekti, godi {ni i zve{tai ili i stra`uvawa, ne e va`no, va`no e da ~lenkite i maat jasna prestava za toa {to gi o~ekuva. I mavme mre`i vo koi se vetuva{e mnogu, za da uvi di me deka po ni vni ot prestanok na postoeene e ostvareno mnogu od vetenoto i go i mame ~uvstvoto na izmani pul i ranost. Sekoja mre`a i ma dvosmerni mo`nosti, da bi de ekstremno central i zirana do krajno l i beral i zirana (dezorganizirana); tuka

ve} e stanuvazali ~eni zbor na ~lenstvoto koj model bi go pref erirale.

Vo prvi ot sl u-aj stanuva zbor za mre` i kade { to odredena struktura maksimal no gi kontrol ira si te dejstvija i ne ovozm o` uva radi kal ni promeni vo rakovodeweto na va` ni te procesi i f unkcii, dodeka vo vtori ot sl u-aj se raboti za mre` i kade { to e vi soka me| usebnata nedoverba.

Vo dvata sl u-aja se voveduvaat mehani zmi i pravila koi go namal uvaat uspehot na mre` ata, usporuvaat konkretni akti vnosti, predi zvi kuvaat vntre{ ni struewa i podel bi, za da na krajot prestatat da postojat. Praviloto na "zlatna sredina" va` i pri def iniraweto na pravilata na igra, koga bi se i mal e vo predvid dvete ekstremni mo` ni dvi` ewa na mre` ite.[to se sl u-uva vo momentite koga vo edna mre` a nema zaedni ~ki potrebi ili ni vnata va` nost e namal ena? Toa zna- i deka i ma opasnost od nemi noven krah na mre` ata, zatoa { to organizacii te prirodno se motivirani da gi { titat sopstvenite interesi i pri ori teti, taka da e normal no ni vni ot f okus po odredeno vreme bi de svrten vo drug pravec. Toa e prvi ot moti v, a vtori ot e deka vo mati ~ni te organizacii lu| eto i maat potpol na sl obodana i zbor, bez kontrol a od mre` ni ot centar. I dni te mre` i treba da razmi sl uvaat za di nami kata na zaedni ~ki potrebi i vo toj pravec da ovozm o` uvaat peri odi ~ni anal izi za vnatre{ ni te potrebi i promeni vo razvojot na ~lenstvoto.

Pol i val entnosta kako kval i tet

8. "... mo` e da ost vari promena vo vl adinat a poli t i ka vo korist namal ci nski t e grupi "

Za mo` nosti te deka edna mre` a i ma pove} e { ansi za uspeh otkol ku edna organizacija sama da vl o` uva napori vo pravec na promena na vl adinata poli t i ka se navedeni vo pogorni te redovi na tekstot. Vo ovoj del, i zjavata nametnuva drug kontekst na razmi sl uvaawe. NVO sektorot vo Makedonija se soo- uva so ni za problemi vo obl asta na zastapuvawe na interesi te na mal ci nski te grupi. Po- nuvaj} i od pravната regul ativa, etno- poli t i ~kata pri strasnost na nasel eni eto i ekonomskata (ne)zavi snost, si te imaat vl i jani e vrz f ormi te na pri ti sok koi sektorot gi prevzema kon poli t i ~ari te. Kaj nas toa e u` te pote{ ko koga stanuva zbor za mal ci nski te grupi, poradi general noto prepoznawawe na ovoj poi m so etni ~kata pri padnost.

Etni ~kata pri padnost preovl aduva vo si te segmenti na javni ot ` i vot, taka da i tretiot sektor nema i munitet kon vakvi ot trend. Mre` ite ovozm o` ija da se zdru` at organizacii razli ~i ti po etni ~ka pri padnost, za da se razvi e ~uvstvoto za mul ti kul tural i zam me| u na{ i te cel ni grupi. Vo toa uspevavme, na{ i te kori sni ci u- estvuvaa vo zaedni ~ki akti vnosti, tri bi ni i koncerti, za potoa da se zapra{ ame dal i navisti na e toa { to im treba na na{ i te cel ni grupi. Ef ekti te od vakvi te proekti se te{ ki za merewe poradi natamo{ nata podel ba na gra| anstvoto po etni ~ki osnov, { to naveduva na pomi sl ata deka i ma l o{ a ili povr{ na impl ementacija. Sektorot treba da razmi sli { to da pravi ponatamu na ovoj pl an; dal i da prodol ` ime so me| usebnoto zapoznavawe i komunikacija ili da vlo ` ime napori vo ekonomskite akti vnosti, koi mi sl am deka najednostavno i prirodno } e deluvaat vrz mal ci nskite odnosi so mnozi nstvoto. I ako mre` ite i sektorot podol go vreme rabotaat vrz podobruvawe na me| uetni ~ki te odnosi, se i ma vpe- atok deka krupni promeni i rezul tati nema. Za lai ci te nadvor od sektorot toa zna- i deka nekoj ne si ja raboti rabotata, no za sekoj koj e pove} e i nf ormi ran za sostojbi te i okol nosti te pod koi tretiot sektor del uva, } e ja pof ali hrabrosta i upornosta na lu| eto koi rabotat na tol ku aktuel na i ` e{ ka tema. Svesni za vl i jani eto i ekspanzija na poli t i kata vo si te pori na sekoj dnevni ot ` i vot, vo mala dr` ava kade sekoj sekogo poznaava, so visok stepen nakorumpiranost, sekoj napor vo smi sol na podobruvawe na pol o` bata na mal ci nstvata e za respekt. Predi zvi kot na mre` ite stanuva pogol em, koga vnatre vo samata mre` a i ma ~lenki koi se trudat da gi zastapuvaat i nteresi te na svoi te cel ni grupi, bez namera da gi namal at mo` nosti te na drugi te. Mre` ite i maat problemi so strukturi raweto na pravilata na igra, odbegnuvaj} i da koristat brojki, procenti na zastapenost, tuku streme` za ednakvo kori stewe na mre` ni te resursi i benef icii. Sepak, pokraj si te dobri nameri vo ti e napori, se sl u-uva da odredeni organizacii bez doka` an kval itet i trud imaat korist so samoto pridru` uvawe na mre` ata, a da ostanatoto ~lenstvo toa go pri f ati najnormal no i se sol i dari zi ra so ni v. Ovoj proces e mnogu va` en za gradeweto doverba i jaknewe na kapaciteti te na organizacii te, { to na podol g peri od navisti na gi podobruva odnosi te pome| u mal ci nstvata.

I posle mnogu neuspesi, mre` ite se atrakti vni

9. "... va` no za razvi vawe akt i vnost i koi vl i jaat vrz usvojuvawet o na t ehnol ogi i, impl ement acija na razvojni akt i vnost i i oni e koi i nvol vi raat procedural ni i mpl i kaci i "

NVO sektorot poka` a dobri rezul tati vo pravovremenoto usvojuvawe na tehnol ogijata vo svoeto rabotewe. Vo vreme na global izacija i internet domi nacija, sektorot otkoknuva so kapaciteti te vo i nf ormati ~kata, komunikaci ska i mul tmedi jal na opremenost. Mre` ite pri donesoaa mnogu vo toj pogl ed, preku stvaraweto navi ka na kori stewe na najnova tehnol ogija vo sekoj dnevnata komunikacija. Dodeka i nsti tucii te i bi zni s sektorot seu{ te rabotaat so stara tehnol ogija, retkost e da se sretne NVO koja nema personal en kompjuter, pe- atar, i nternet konekcija, a koja postoji pove} e od 2-3 godi ni.

Va` en del vo vmre` uvawata se razvojni te akti vnosti, bazi rani vrz usvoeni proceduri i kri teri umi za rabota. Vo zavi snost od dadenata mo` nost na ~lenki te da u- estvuvaa vo procesot na donesuvawe na pravila i proceduri, mre` ata } e i ma soodveten kval itet. Toa zavis i pred se od kval itetet na ~lenki te koi u- estvuvaa vo procesot na usvojuvawe odl uki, ni vnata ekperti za i i skustvo vo menaxmentot i rakovodewe so procedural ni i mpl i kaci i. Na{ i te najsve` i i skustva vo edna mre` a poka` aa deka i ako u- estvuvavme vo procesot na usvojuvawe proceduri, ne zna- e{ e deka ja zavr{ i vme rabotata i deal no t. e edna{ za sekoja{ .

Odnosite vo edna mre`a se mnogu dinami~ni, sekoga{ pod vlijanie na nadvore{nite slu~uvawa i razli~nite interesi vo samata mre`a. Sekoja ~lenka si ima odreden peri od vo koja o~ekuva da si gi ostvari interesi te, dodeka faktori te odnadvor vlijaat vo sprotiven pravec od interesot na edna ~lenka ili mre`a, donesuvaj}i na dneven red drugi pri ori teti. Svesni za toa, ~lenki te vo ova mre`a gi analizi raa usvoeni te proceduri za rabota, predlo`ija i usvoija novi, za da po edna godina se poka`e deka pak ima potreba za promeni. Ve}e se pravat napori da ovoj pat toa bi de na pottransparenten na~in, da se involviraat pogol em broj na lu|e, vertikalno i horizontarno, so cel da se najde odgovor dali ima motivi v kaj ~lenstvoto za promeni. Dodeka ima motivi v pome|u ~lenstvoto, mo`e da se raboti na kreiranje i usvojuvawe novi proceduri, no vo momentot koga }e go nema, ne vredi seta rabota, makar se usvojat naji delanite proceduri i pravila.